

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romuald Dalewski

w sprawie z odwołania D. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 listopada 2023 r.,
zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 27 stycznia 2023 r., sygn. akt III AUz 5/22,

1) oddala zażalenie,

**2) zasądza od D.O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w Szczecinie kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa
w art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie z odwołania D. O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie od decyzji z 12 lipca 2021 r. o odmowie prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury powszechnej, postanowieniem z 6 kwietnia 2022 r. oddalił zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie o odrzuceniu odwołania.

Skargę kasacyjną od tego postanowienia wniósł pełnomocnik ubezpieczonej.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 24 listopada 2022 r. zwrócił skargę kasacyjną Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie w celu usunięcia dostrzeżonych

braków, między innymi celem wezwania pełnomocnika skarżącej do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego (art. 398⁴ § 3 k.p.c.), a następnie poddania tej wartości analizie w kontekście dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie o prawa majątkowe (art. 398² § 1 zd. pierwsze k.p.c.).

Pełnomocnik ubezpieczonej wykonując zobowiązanie wskazał, że wartości przedmiotu zaskarżenia stanowi kwota 72.000 zł, nie wskazując jednak sposobu jej wyliczenia mimo nałożenia zobowiązania także w tym zakresie. Natomiast organ rentowy określił wartość zaskarżenia na kwotę 74.754,85 zł, zliczając różnicę między świadczeniem wypłaconym a świadczeniem należnym ubezpieczonej przy założeniu, że jej wniosek o przeliczenie wysokości emerytury jest zasadny, od roku przyznania emerytury powszechnej - 2013 r. do stycznia 2023 r. włącznie.

Sąd Apelacyjny, w wyniku dokonania zarządzonego sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie (postanowienie z 27 grudnia 2022 r. na podstawie art. 25 § 1 k.p.c.), na podstawie wyliczeń przedstawionych przez organ rentowy ustalił, że w momencie złożenia wniosku o ponowne przeliczenie świadczenia emerytalnego 13 czerwca 2021 r. D. O. otrzymywała świadczenie w wysokości 2.578,30 zł do lutego 2022 r. włącznie, natomiast po doliczeniu rekompensaty świadczenie to stanowiłoby kwotę 3.241,31 zł. Zaś od marca 2022 r. ubezpieczona otrzymywała świadczenie w wysokości 2.758,78 zł, a wysokość świadczenia przy uwzględnieniu jej wniosku wyniosłaby 3.468,20 zł.

Sąd Apelacyjny podniósł, że w myśl art. 22 k.p.c. w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania. Przepis ten stanowi podstawę prawną do ustalenia wartości przedmiotu sporu (i zaskarżenia) w niniejszej sprawie, która bezspornie jest sprawą o wysokość świadczenia powtarzającego się. Zatem różnica w świadczeniach za 12 miesięcy (licząc od miesiąca złożenia wniosku rozpoznanego zaskarżoną decyzją) wynosi więc: za okres od czerwca 2021 r. do lutego 2022 r. (3.241,31 zł - 2.578,30 zł = 663,01 zł x 9 miesięcy) 5.967,09 zł, za okres do marca do maja 2022 r. (3.468,20 zł - 2.758,78 zł - 709,42 zł x 3 miesiące) 2.128,26 zł, tj. łącznie 8.095,35 zł. Zatem zdaniem Sądu drugiej instancji wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie stanowi kwota 8.096 zł (art. 126¹ § 3 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny wskazał nadto na stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym jeśli przedmiotem sporu nie jest prawo do emerytury lub renty, lecz jedynie jego wysokość, to dopuszczalność zaskarżenia wyroku sądu drugiej instancji uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia obliczonej w oparciu o przepis art. 22 k.p.c. i stanowi ona różnicę między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy, a wysokością świadczenia żadanego przez ubezpieczonego w skali jednego roku. Z kolei, zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Sąd Apelacyjny biorąc pod uwagę, że ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł, na podstawie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 k.p.c., skargę kasacyjną odrzucił jako niedopuszczalną.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca D. O. wniosła o jego zmianę przez przyjęcie skargi kasacyjnej i ustalenie wartości przedmiotu sporu na kwotę 74.754,85 zł. Skarżąca podniosła, że w niniejszej sprawie wystąpiła o zmianę decyzji ZUS przez uwzględnienie jej wniosku o ustalenie jej wysokości emerytury na zasadach ogólnych, wobec osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego a zatem dochodzi o przyznanie jej prawa do emerytury na zasadach ogólnych (dotychczas uzyskuje emeryturę tzw. wcześniejszą) i ponowne jej przeliczenie. Prawdłowo ZUS obliczył, iż wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 74.754,85 zł, skoro ta kwota jest kwotą, którą skarżąca winna otrzymać po uwzględnieniu jej wniosku i przyznaniu jej emerytury na zasadach ogólnych - wobec osiągnięcia wieku emerytalnego i wobec faktu, iż skarżącej nie jest wypłacana emerytura w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego lecz wypłacana jest nadal na rzecz skarżącej jako wcześniejsza, mimo iż skarżąca nigdy nie składała wniosku o nie wypłacanie jej emerytury na zasadach ogólnych. Skarżąca nie wnosi zatem o zapłatę lecz o uwzględnienie wniosku przyznanie jej świadczenia emerytalnego należnego skarżącej wobec osiągnięcia wieku emerytalnego i wobec stażu pracy w warunkach szkodliwych, skoro skarżąca po przyznaniu jej emerytury wcześniejszej, wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej emerytury na zasadach ogólnych.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o oddalenie zażalenia w całości i zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie skarżącej nie podlega uwzględnieniu.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831; z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210), w granicach jej treści i zakresu odwołania.

Wskazana błędnie w postępowaniu instancyjnym wartość przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia apelacją nie jest wiążąca dla postępowania kasacyjnego, a w rezultacie zarówno sąd drugiej instancji, jak również Sąd Najwyższy w ramach badania warunków formalnych skargi kasacyjnej może sprawdzić, czy podana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest zgodna z zasadami jej ustalania zawartymi w art. 19-24 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2017 r., II UZ 83/17, LEX nr 2427174 i przytoczone w nim orzecznictwo).

Rozpoznawana sprawa ma charakter majątkowy, ponieważ dotyczy wysokości emerytury, a nie samego prawa do tego świadczenia (ubezpieczona pobiera emeryturę), w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2001 r., II UZ 13/01, OSNP 2003 nr 2, poz. 47; z dnia 17 lutego 2009 r., I UZ 36/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 250; z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 30/10, LEX nr 707896; z dnia 3 marca 2011 r., II UZ 5/11, LEX nr 846582; z dnia 21 czerwca 2011 r., III UZ 12/11, LEX nr 966827; z dnia 6 marca 2018 r., II UZ 119/17, LEX nr 2456371).

Nadto w orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, w którym przyjmuje się, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. W razie dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych stosuje się art. 21 k.p.c. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 18 października 2012 r., III UZP 3/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 112; postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 2020 r., III UZ 30/20, LEX nr 3070411; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2016 r., II UZ 49/15, LEX nr 2019549).

Biorąc pod uwagę powyższe, zasadnie Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w przedmiotowej sprawie na kwotę 8.096 zł, co w konsekwencji skutkowało odrzuceniem skargi kasacyjnej zgodnie z dyspozycją art. 398⁶ § 2 k.p.c., w zw. z art. 398² k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 1, art. 98 § 1 k.p.c. i art. 98 §¹ k.p.c., w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 z późn. zm.).

[a!]

